

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING LUG'AT BOYLIGINI OSHIRISHDA INTERFAOL METODLARNING SAMARADORLIGI.

Möydinova Shohsanam

Andijon viloyati Qōrgontepa tumani 19-IDUM boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Annotasiya: Ushbu maqolada 2-sinf "O'qish savodxonligi" darslarida o'quvchilarning lug'at boyligini oshirish va nutqini o'stirishda interfaol metodlarning amaliy ahamiyati yoritilgan. Dars jarayonida qo'llaniladigan zamonaviy usullarning o'quvchilar sōz zaxirasini samarali boyitish turli misollar orqali tahlil qilingan.

Kalit sōzlar: boshlang'ich talim, 2-sinf, o'qish savodxonligi lug'at boyligi interfaol metodlar, nutq o'stirish, sōz zaxirasi.

Kirish.

Boshlang'ich ta'limning xususan 2-sinf o'qish savodxonligi darslarining asosiy maqsadi o'quvchilarga faqatgina to'g'ri va ravon o'qishni o'rgatish emas balki ularning lug'at boyligini oshirish va muloqot madaniyatini shakllantirishdan iboratdir. Kichik maktab yoshidagi oquvchilar ko'pincha boy fikrga ega bo'lsalarda, sōz zaxirasining yetarli emasligi sababli oz fikrlarini to'liq bayon eta olmaydilar.

An'anaviy ta'limda so'zlar mezonini shunchaki yodlatish o'quvchini toliqtiradi va o'rganilgan so'zlar tezda yodidan chiqadi. Interfaol metodlar esa o'quvchi darsning faol ishtirokchisiga aylantiradi. Oyin va qiziqarli topshiriqlar orqali o'rganilgan yangi so'zlar bolaning og'zaki va yozma nutqini rivojlantiradi.

"Ven diagrammasi" metodi o'quvchilarni solishtirish, tahlil qilish, taqqoslash ko'nikmalarini shakllantirish bilan birga mano mohiyatini anglashni o'rganadi. 2-sinf o'qish savodxonlik darslarida bu usul quyidagicha qo'llaniladi.

1-misol. Ob'ekt va uning shaklini taqqoslash (Qovun va koptok) Oddiy va kutilmagan taqqoslashlar bolalarda tahliliy fikrlash va sifatlarni ko'p topish ko'nikmasini rivojlantiradi.

Chap doira (faqat qovun): Shirin, xushbo'y, poliz ekini, tilimlanadi, sharbat, vitaminli.

Ōng doira (faqat koptok): rezina, charm, o'yinchoq, puflanadi, sakraydi, dumalatiladi.

O'rtadagi kesishgan qism (umumiy): Yumaloq, silliq, sariq, shaklli, buyum, ob'ekt.

Qahramonlarning xarakter va xolatini taqqoslash (yozidagi chumoli va qishdagi chumoli)

Bitta qahramonning turli xolatdagi holatini solishtirish orqali fe'l hamda ravish turkumiga oid so'zlar zaxirasi boyitiladi. Chap doira faqat yozidagi chumolilar: mehnatkash, g'ayratli, g'amxōr, don tōplaydi, tirishqoq. Ōng doira: orom oladi, xotirjam, yeydi. O'rtadagi kesishgan qism hasharot, uyushqoq, kichik, sabrli jonzot

.Lugʻat natijasi :oʻquvchilar tirishqoq ,ğayratli,zaxira,uyushqoq soʻzlarini oʻzlashtirib mazmun mohiyatini anglaydilar .

Zamonaviy va an'anaviy buyumlarni taqqoslash .(Xat maktub va sms xabar)

Matnlardan uchraydigan eskirgan va zamonaviy soʻzlarni solishtirish juda mos.

Chap doira (faqat maktub):qogʻoz ,qōlyozma,konvert,pochta,qalam,xat tashuvchi.

Ōng doira(faqat sms):telefon,raqamli,tezkor,ekran,sensor,tarmoq.

Oʻrtadagi kesishgan qism(umumiy)Muloqot ,xabar,matn,axborot,aloqa..

Lugʻat natijasi:konvert,qōlyozma,xat tashuvchi,muloqot,tezkor soʻzlari bolaning lugʻat boyligiga qoʻshiladi.

Xulosa.

2-sinf "Oʻqish savodxonligi "darslarida interfaol metodlar xususan noan'anaviy taqqoslash mashqlaridan foydalanish oʻquvchilarni faqatgina yangi soʻzlarni yodlashiga emas balki ularning ma'no mohiyatini anglab ,nutqida toʻgʻri qōllashiga xizmat qiladi.

Amaliyot shuni koʻrsatadiki ,koʻrgazmali va mantiqiy topshiriqlar orqali oʻrganilgan sōzlar oʻquvchilarning passiv lugʻatidan faol lugʻat tarkibiga tezroq oʻtadi.Bu esa kichik maktab yoshidagi oʻquvchilarning fikrlash doirasini kengaytirib ogʻzaki va yozma nutq madaniyatini yuksaltiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ōzbekiston Respublikasi Maktab va maktab ta'limi vazirligi 2-sinf ōqish savodxonligi darsligi- Toshkent 2023
2. Ishmuhammedov E,Abduqodirov A,Pardaev A Ta'limda innovatsion texnologiyalar .Toshkent ,Iste'dod ,2015.
3. Ziyoyev A.Boshlangʻich sinflarda interfaol metodlarni qōllash metodikasi Toshkent 2021.